

Představa, pojem atd. II (3. 10. 1983)

KAZETA 1

STRANA A

...

O intencionálním předmětu – proč právě tento termín...

O řeči a jazyku...

STRANA B

...

Návrat ke „krásnému chlapci“ z *Faidra*...

O univerzáliích... Středověk nerozlišoval dost mezi pojmem a intencionálním předmětem. Ne že by to nedělal vůbec, prý se něco takového najde u Dunse Scota... Běžně se ale říkalo, že obecniny, universalia, jsou pojmy. A otázka byla, zda to jsou také svého druhu skutečnosti, nebo zda to jsou pouze zvuky, jména. Otázka byla, zda universalia sunt realia – to říkali realisté; nominalisté říkali, že universalia jsou nomina, jména. Ta jména jsou pouhým flatus vocis, zněním hlasu. Tady dokonce není ani rozlišení mezi intencionálním předmětem a slovem...

Závěr: Slovo „chlapec“ může znamenat buď pojem chlapce nebo intencionální předmět „chlapec“ nebo konkrétního živého chlapce...

KONEC VÝKLADU VE 28:45

Otázka na víru...

LvH: Vliv filosofie na životní postoj – na příkladu nacionalismu (nemůžete na tom postavit celý život)...

Řecká filosofie jako racionalizace mýtu, izraelská tradice jako protimytická orientace, která ovšem nedisponuje logem (a v křesťanství přebírá aparát archetypického myšlení)... Orientace na budoucnost se prosazuje prostřednictvím prostředků, které jsou vzaty z tradice orientující se na minulost. Dochází k napětí a na koncilech se rodí formulace, které nějak stojí mezi oběma těmi stranami...

[VELMI ZAJÍMAVÁ A PĚKNÁ PASÁŽ, AŽ DO KONCE KAZETY!]

KAZETA 2

STRANA A

Že Ježíš má dvojí podstatu, nás už dneska neprovokuje, ale tehdy to byl nesmysl – každý vzdělaný člověk věděl, že žádná věc nemůže mít dvojí úsiá... A oni to užili do té dogmatické formule, protože právě na těch místech lámali vnitřní striktnost té myšlenky, která táhla k tomu filosofičnu... Původně teologie vznikla jako apologie, proti filosofii, aby hájila, strážila základní pravdy. Pravda se stala – pravda se prosazuje a děje se dál...

Otázka na nominalismus...

LvH: ...

Vítězství nominalismu jako móda, jako ideologické vítězství (když má někdo moc, tak ji má – a jaképak skrupule?)... Aristotelés byl odhozen ne proto, že byl překonán, ale proto, že móda byla odhazovat Aristotela. Já si myslím, že to je něco, co hraje v dějinách myšlení velmi často velkou roli. Musíme považovat za obzvlášť vynikající, když myšlení někde opravdu jde po těch argumentech – třeba polemika mezi anglosaským empirismem a kontinentálním racionalismem. Tam

šla filosofie dopředu pokusem vyargumentovat vlastní pozici proti pozici toho druhého. Kdežto nominalismus vítězil jistým podbízením, uvolněním závazných pravidel, norem, a takovým zpovrchněním a uvolněním vztahů k širším souvislostem, uvolněním disciplíny. Skutečně se nepodaří prokázat, že nominalismus zvítězil silou ducha, převahou argumentů a tak. Nominalismus je odpovědný za to, že dodnes – přes všechnu vědu, která z toho vznikla – naše myšlení stojí pod úrovní středověkého myšlení.

Aleš Havlíček: Otázka na znaky...

LvH: Znak je možný už jen za jazykové situace, není možný v předjazykové rovině. Znak sám nic neznamena; musí tady být někdo, kdo ví, co ten znak znamená... Znak je cosi nesamostatného. Aby se znak stal znakem, je třeba řečové, logické souvislosti. Teprve v prostředí smyslu může být něco znakem. Znak se stává znakem pouze za určitých okolností, které na něm nezávisí. Když někdo chce vykládat povahu jazyka na základě vztahu mezi znakem a označovaným...

KONEC STRANY A

STRANA B

O jazyku...

KONEC STRANY B